

Aardappel blijft maaltijdbegeleider bij uitstek, maar thuisverbruik daalt

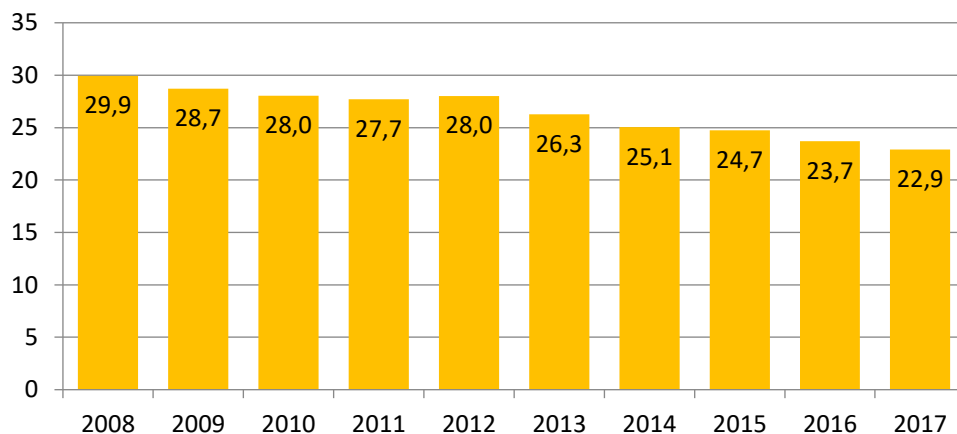
Het thuisverbruik van verse ongeschilde aardappelen staat al een paar jaar onder druk. Ook in 2017 noteerden we een volumedaling met 3,4%. De andere maaltijdbegeleiders, verwerkte aardappelen of andere producten als rijst en pasta, noteren een status quo of een lichte stijging. Van alle maaltijdbegeleiders komt de aardappel nog wel steeds het vaakst op tafel in de Belgische keuken. Gekookte aardappelen zijn daarbij de meest gebruikte bereidingsvorm. Aardappelen worden voornamelijk in de supermarkt gekocht en in steeds kleinere verpakkingen. Thuis is veruit de belangrijkste consumptieplaats voor aardappelen en aardappelbereidingen. Friet is hierop de uitzondering en wordt vaker buitenshuis gegeten of buitenshuis afgehaald.

Dit alles blijkt uit gegevens die VLAM aankocht bij GfK Belgium, die de aankopen van 5.000 Belgische gezinnen voor thuisverbruik opvolgt, uit online onderzoek dat iVox in opdracht van VLAM uitvoerde en uit de Marktmaker, de online research community van VLAM in samenwerking met InSites Consulting.

Gemiddelde Belg kocht 22,9 kg verse aardappelen en besteedde hieraan 22,7 euro

92% van de Belgische gezinnen kopen verse aardappelen en ze doen dit gemiddeld 14 keer per jaar. Zowel het aantal kopers als het aantal keer per jaar dat ze verse aardappelen kochten, bleef de laatste jaren relatief stabiel, maar door een dalend aankoopvolume per keer daalt het volume per capita jaarlijks. In 2017 bedroeg die daling 3,4% zodat we uitkomen op een thuisverbruik van verse aardappelen van 22,9 kg per capita. De gemiddelde prijs bleef stabiel op 0,99 euro per kg, waardoor ook de besteding per Belg in 2017 daalde met 3,4% tot 22,7 euro per capita.

Thuisverbruik verse aardappelen (in kg per capita)

Bron: GfK Belgium

In Vlaanderen ligt het thuisverbruik van verse aardappelen met 24,2 kg per capita hoger dan in Wallonië (21,8 kg) en Brussel (18,2 kg). Ook qua leeftijd noteren we grote verschillen: 30,1 kg per capita bij 65-plussers tegenover 17,0 kg per capita bij 30-39 jarigen.

De troeven van de aardappel

De Vlaming vindt aardappelen lekker, voedzaam en veelzijdig. Bovendien horen ze onlosmakelijk samen met onze basiskeuken zodat aardappelen koken en eten sterk in onze routine en gewoontes zit. Ze zijn ook niet duur, makkelijk te bereiden en puur/natuurlijk.

De daling in het thuisverbruik van aardappelen kan deels verklaard worden door een grotere drang naar variatie met andere maaltijdbegeleiders, die nog verder aangewakkerd wordt door het groeiende aanbod aan alternatieven en het contact met andere eetculturen. Verder wordt die daling gedreven door de misperceptie dat aardappelen minder hedendaags en verfijnd zouden zijn, dat de bereiding tijdsintensief zou zijn en dat ze een dikmaker zouden zijn. Door voor kleinere verpakkingen te kiezen, wordt er ook minder verspild.

We eten ze het vaakst gekookt

Gekookt is de meest gegeten bereidingsvorm van aardappelen, gevolgd door frietjes, puree en gebakken aardappelen. Aardappelen in de oven en gestoomde aardappelen worden minder vaak gegeten, maar zitten de laatste jaren wel in de lift. Aardappelen bereiden in de wok doen we daarentegen bijna nooit en ook het bereiden van aardappelen in de microgolfoven ligt bij veel Vlamingen moeilijk. Men denkt niet aan deze bereidingswijze of men verwacht dat de aardappelen dan gaan uitdrogen en minder lekker zijn.

Evolutie naar kleinere verpakkingsgewichten

90% van de aangekochte aardappelen worden voorverpakt gekocht. Het aankoopgewicht van 5 kg blijft het populairst, met een volumeaandeel van 48%, gevolgd door de aankoop van 2,5 kg met 23%. De lagere gewichten (<2,5 kg) winnen de laatste jaren terrein en kwamen in 2017 uit op een marktaandeel van 14%. De hogere gewichten (> 5 kg) verliezen hierdoor aandeel: van 26% volumeaandeel in 2008 tot 14% in 2017. Door deze evolutie daalt de gemiddelde aankoophoeveelheid per aankoop, wat zorgt voor een daling in het jaarlijks volume per capita. In 2008 bedroeg de gemiddelde aankoophoeveelheid 5,2 kg, in 2017 is dit nog 4,1 kg.

Grotere diversiteit in aangekochte variëteiten - herkomst vooral België

Het volumeaandeel van de grote 3 variëteiten (Bintje, Nicola en Charlotte) daalt jaarlijks ten voordele van diverse andere variëteiten. Bintje daalde van 34% aandeel in 2008 tot 20% in 2017, Nicola van 17% tot 13% en Charlotte van 11% tot 7%. De andere variëteiten stegen dus samen van 38% van het volume in 2008 tot 60% in 2017. Het gaat over heel veel verschillende variëteiten.

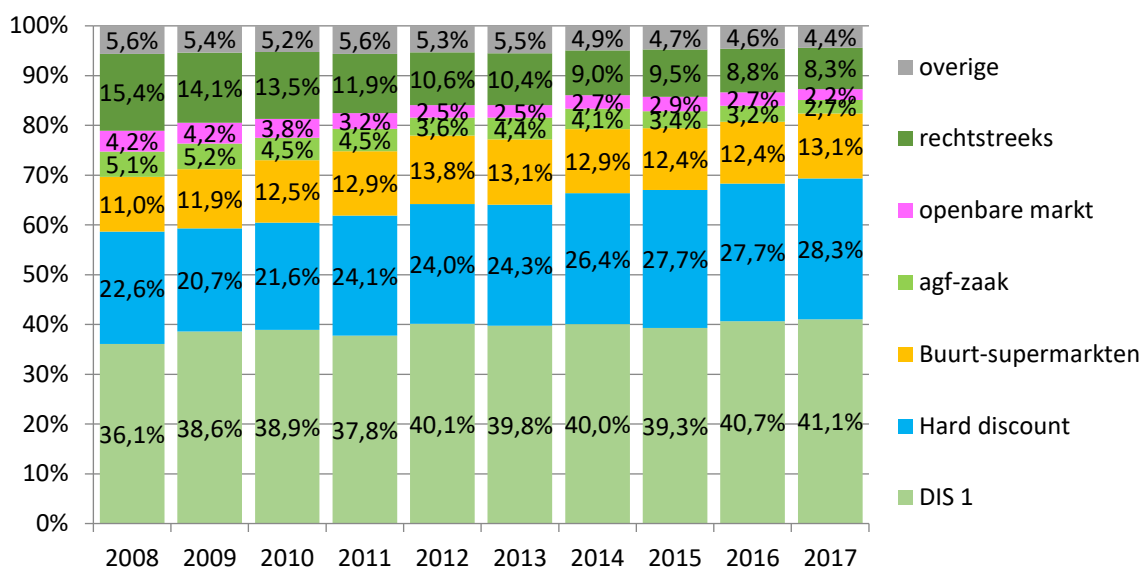
De variëteitenkennis van de consument is wel beperkt. Hij kan spontaan gemiddeld 1,5 variëteiten opnoemen. Bintje is veruit de meest gekende, gevolgd door Nicola en Charlotte. De andere variëteiten volgen op grote afstand. De keuze van het kooktype (vastkokend, bloemig) is voor de consument belangrijker dan de keuze van de variëteit.

Tussen 2008 en 2011 steeg het volumeaandeel van Belgische aardappelen van 70% tot 78%. Sindsdien schommelde dit aandeel rond die 78%. De laatste 2 jaren kwamen we uit op een iets lager aandeel (76%). Het aandeel van Belgische aardappelen is uiteraard het hoogst bij de rechtstreekse aankoop. Maar ook bij de grotere supermarkten en bij de buurtsupermarkten ligt dit aandeel rond de 80%. Bij hard discount is het aandeel Belgische aardappelen het laagst (61%).

82% van de verse aardappelen worden gekocht in een supermarkt

De grotere supermarkten (DIS 1) blijven het belangrijkste aankoopkanaal voor verse aardappelen met een volumeaandeel van 41%. Hard discount (Aldi, Lidl) was de voorbije jaren de sterkste stijger. In 2017 bleef die stijging wel beperkt tot 0,6 procentpunten en noteren we daarnaast ook een stijging van het volumeaandeel van de buurtsupermarkten met 0,7 procentpunten tot 13%. Het aandeel van de groente- en fruitwinkels en de rechtstreekse aankoop op de hoeve blijft verder dalen.

Aankoopkanalen verse aardappelen (in % van het volume)

Bron: GfK Belgium

Thuisverbruik verwerkte aardappelen: vers verwerkt stijgt verder, diepvries kent dalende trend

Na een stabilisatie in het thuisverbruik van verse verwerkte aardappelen tussen 2011 en 2013, noteren we sinds 2014 een verdere stijging. In 2017 gaat het om een stijging met 2,2% tot 1,8 kg per capita. 63% van de Belgische gezinnen kochten in 2017 verse verwerkte aardappelen en ze deden dit gemiddeld 7,0 keer per jaar. De grotere supermarkten en hard discount zijn de belangrijkste aankoopkanalen met een volumeaandeel van respectievelijk 38% en 33%. Het aandeel van hard discount steeg in 2017 opnieuw na 2 jaren waarin DIS 1 in dit segment marktaandeel wist af te snoepen van hard discount (Lidl en Aldi). Net als bij verse aardappelen kenden de buurtsupermarkten ook bij de vers verwerkte aardappelen een positief 2017 met een stijging van het volumeaandeel van 17,5% naar 19,6%.

Het thuisverbruik van verwerkte aardappelen in diepvries kende ook een stabilisatie tussen 2009 en 2013 (5,6 à 5,7 kg per capita), maar hier zien we sinds 2014 een dalende tendens en kwamen we in 2017 uit op 5,1 kg per capita. De verwerkte aardappelen in diepvries kennen 78% kopende gezinnen, die ze gemiddeld 9,1 keer per jaar kopen. Ook in dit segment is hard discount de groeier en in 2017 wist hard discount voor het eerst de grotere supermarkten van de troon te stoten als belangrijkste aankoopkanaal. Hard discount was in 2017 goed voor 41,4% van het volume en de grotere supermarkten voor 41,0%. De buurtsupermarkten kenden een lichte groei tot 12,9%.

En de alternatieven voor aardappelen?

De aardappel blijft nog steeds de maaltijdbegeleider bij uitstek. 34% van de Vlaamse gezinnen bereiden nog minstens 4 keer per week een maaltijd met verse aardappelen en maar liefst 70% doet dit minstens 2 keer per week. Bij de andere maaltijdbegeleiders (pasta, rijst, wraps, quinoa ...) ligt deze frequentie een heel stuk lager. Zo geeft slechts 4% aan wekelijks quinoa te bereiden en 81% doet dit minder dan maandelijks of nooit.

Dat blijkt ook uit het thuisverbruikcijfers. Droge deegwaren vormen een stabiele markt met een thuisverbruik van 5,0 à 5,1 kg per capita. Ook het thuisverbruik van rijst bleef de voorbije jaren schommelen tussen 1,5 en 1,6 kg per capita.

Aardappelen en aardappelbereidingen worden voornamelijk thuis gegeten, behalve friet

85% van de keren dat we gekookte aardappelen eten, is dit thuis en 7% van de keren bij familie en vrienden. Er blijft dus slechts 8% over voor buitenshuisconsumptie. Nagenoeg hetzelfde verhaal bij aardappelpuree, dat voor 89% thuis of bij familie en vrienden wordt gegeten en slechts voor 11% elders. Ook bij andere aardappelbereidingen zoals gebakken aardappelen blijft thuis veruit de belangrijkste consumptieplaats. Uitzondering zijn frietjes. Hier daalt het belang van thuisconsumptie tot 53%. Daarnaast eten we frietjes voor 7% bij familie en vrienden, maar ook voor 27% in horeca en voor 4% op het werk/school. Indien frietjes thuis gegeten werden, dan werden ze bovendien in een derde van de gevallen afgehaald (bv. in de frituur).